

Tartu Ülikool
Loodus- ja täppisteaduste valdkond
Ökoloogia ja maateaduste instituut
Geograafia osakond

Bakalaureusetöö inimgeograafias

Eesti etnilisus viimase kolme rahvaloenduse põhjal

Eliiza Anastasia Mihhailov

Juhendajad: PhD Kadi Kalm

PhD Taavi Pae

Tartu 2020

Annotatsioon

Eesti etnilisus kolme rahvaloenduse põhjal

Bakalaureusetöö eesmärk on uurida Eesti rahvuskoosseisu muutusi kolme viimase rahvaloenduse põhjal. Töö põhineb kolme viimase rahvaloenduse rahvuserühmade sagedustel. Lisaks analüüsiti rahvuserühmade sageduste ja mitte-eestlaste osakaalu muutusi maakondades ja maakonnakeskustes perioodil 2000–2011. Kasutati sagedustabeleid, arvutati muut ehk arvude vahe, analüüsides üle 30 inimese ja alla 30 inimesega rahvusgrupe. Töö tulemused näitavad, et Eesti rahvuskoosseis on analüüsialuse perioodi jooksul muutunud mitmekesisemaks. Uurimistöö on oluline, sest Eestis on palju väikseid rahvusrühmi, kelle rahvuskoosseisu muutusi ei ole nii palju uuritud, kui seda on tehtud eestlaste ja venelastega.

Märksõnad: rahvaloendus, etniline idenititeet, ränne

CERCS kood: S250 Demograafia

Annotation

Estonian ethnic composition based on three latest population censuses

The aim of this Bachelor's thesis is to examine changes in the ethnic composition of Estonia, using the three latest population censuses. The work used data about the quantity of ethnicities that existing in latest censuses along with data of ethnic groups and the amount of non-estonians in counties and larger cities in Estonia. Frequency tables and differences were used to analyse ethnic groups that were over and under 30. Results show that Estonian ethnic composition has become more diverse. This thesis is relevant, because Estonia has many smaller ethnic groups whose composition changes are not as researched as that of Estonians' and Russians'.

Keywords: population census, ethnic identity, migration

CERCS code: S250 Demography

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline ülevaade	5
1.1. Rahvuse mõiste olemus.....	5
1.2. Rahvuse määratlemine teiste riikide näitel	6
1.2.1. Rahvuse määratlemine rahvaloenduse abil	7
1.2.2. Rahvuse määratlemine registrite ja teiste andmeallikate põhjal	9
1.3. Rahvuskoosseisu muutused Euroopas	10
1.4. Rahvuse olemus ja määratlemine Eestis	11
1.4.1. Eesti rahvuskoosseisu kujunemine.....	13
2. Andmed ja meetodika	15
3. Tulemused	17
3.1. Rahvuskoosseisu muutused Eestis perioodidel 1989-2000 ja 2000-2011	17
3.2. Suurima kasvu ja kahanemisega rahvusrühmad Eestis perioodidel 1989–2000 ja 2000–2011 ..	21
4. Arutelu.....	26
5. Kokkuvõte.....	29
Estonian ethnicity based on three latest population censuses	30
Tänuavaldused	32
Kasutatud materjalid	33
Lisad.....	37

Sissejuhatus

Inimesed on alati tahtnud end samastada mingite gruppide või kategooriatega, näiteks "olen naine", "olen ema", "olen tudeng", "olen tartlane". Selline identifitseerimine on inimeste jaoks oluline ning on vajalik ka ühiskonna toimimiseks. Rahvus on samuti üks paljudest sotsiaalsetest konstruktsioonidest, millel on inimese identiteedis tavaliselt oluline koht. Rahvus näitab kuuluvust mingisse rühma, kellel on ühine ajalugu, päritolu, kultuur; rahvuskuuluvus võib olla seotud ka ühise keele, usu ja käitumisharjumistega. Rahvus võib ühendada pealtnäha väga erinevaid inimesi. Rahvuse mõiste ja erinevate rahvusrühmadega seotud teemad saavad palju tähelepanu nii meedias, poliitikas kui ka teaduses. Rahvuskooresseis ja selles toimuvad muutused on erilise fookuse all paljudes riikides. Ka Eestis on rahvusega seotud teema pidevalt päevakorral.

Eestis elab 68,5% eestlasi, 24,8% venelasi ning 6,7% elanikkonnast on mingist teisest rahvusest (Statistikaamet 2019). Eesti on üks suurima eri vähemusrahvuste osakaaluga riike Euroopas. Sageli räägitakse Eestist kui üsna homogeense välispäritolu rahvastikuga riigist ning see ei ole ka vale, sest enamuse vähemusrahvustest moodustavad venelased. Erinevates uurimustes on samuti enamasti keskendunud eestlaste ja venelaste erinevustele. Eestis on aga arvukalt ka teisi rahvusrühmi, kes tegelikkuses väärksid rohkem tähelepanu, kui nad siiani saanud on. Kuna Eestis on loendustel rahvuskuuluvust alati küsitud, siis annab Eesti andmestik hea võimaluse uurida rahvuskooresseisu ja selles toimunud muutusi. Selle töö peamine eesmärk on välja selgitada, kuidas on muutunud Eesti rahvuskooresseis kolme viimase rahvaloenduse põhjal. Täpsemalt otsitakse vastuseid küsimustele, millised olid suurima kasvuga rahvusrühmad ning millised rahvused kõige enam kahanesisid. Samuti, kas Eestisse on lisandunud uusi rahvusrühmi ning kas mõni rahvusrühm on nüüdseks kadunud. Lisaks vaadatakse töö käigus, kuidas on aja jooksul Eesti eri piirkondades rahvuskooresseis muutunud.

Uurimistöö on jagatud neljaks peatükiks, neist esimene on teoreetiline ülevaade. Teoriaosa koosneb neljast alapeatükist, kus esimene kirjeldab üldiselt rahvuse mõistet, teine alapeatükk toob näiteid rahvuse määratlusest teistes riikides, kolmas kirjeldab rahvuskooresseisu muutusi Euroopas ning neljas võtab fookusesse rahvuse määratluse Eestis. Teises peatükis selgitatakse lahti töö andmestik ning kasutatud meetodika. Kolmas peatükk keskendub tulemustele ning neljandas peatükis arutletakse tulemuste üle.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1. Rahvuse mõiste olemus

Rahvuse mõistet kasutatakse igapäevaselt päris palju, ent sageli defineeritakse seda mõistet erinevates valdkondades väga erinevalt. Sarnase tähendusega mõistetena on kasutatud näiteks põlisust, kodakondust või sünonüümina etnost. Põlisus selgitab inimese sünni- ja elukohamaa vahekorda. Isiku rahvus ei sõltu tema põlisusest, põlisus on staatiline, aga rahvus võib aja jooksul muutuda (Katus, 1999). Kodakondsus on oma loomult juriidiline: kodakondsus ei kujune, seda omandatakse või kaotatakse. Küll aga võib ka kodakondsus aja jooksul muutuda. Paljudes riikides on seadusega lubatud topeltkodakondsus, näiteks Ameerika Ühendriikides, Rootsis, Venemaal, Itaalias. Eestis on aga lubatud omada ainult üht kodakondsust (Siseministeerium, 2020). Kuigi väga paljudel juhtudel kodakondsus ja rahvus kattuvad, siis ei sõltu inimese rahvuskuluvus tema kodakondsusest ja võib sellest erineda. Kõige tavalisemalt mõeldakse rahvuskuluvuse all sarnase ajaloo, religiooni, keele, kultuuri või mõne muu omadusega gruppi kuulumist või (Piirimäe, 2011; Phinney jt, 2001). Rahvus on eelkõige seotud just tunnetusliku kuuluvusega teatud inimrühma, kellel on sarnane päritolu, sarnased väärtused ning tunnevad koos ühtekuuluvustunnet (Liebkind, 2006; Phinney jt, 2001).

On arvatud, et enne 18. –19. sajandit rahvust kui mõistet olemas ei olnud. Rahvus tekkis majanduselu tulemusel: inimesed läksid kaugemale tööle, tavaliselt linna, kus oli koos palju erineva taustaga inimesi, mistõttu algselt märkamata jäänud erinevused (näiteks keeles või usus) hakkasid üha rohkem silma paistma. See pani aga sarnaste tunnustega inimrühmi koonduma (näiteks sarnase keele, usu, kommetega), väiksemad erinevused taandusid ning tekkis inimrühmi ühendav mõiste – rahvus (Katus, 1999). Erinevatel rahvustel on rahvusidentiteeti juhtiv osa erinev. Näiteks eesti rahvuse ühendav osa on eesti keel, samas iiri rahvuse puhul selleks usk. Vaatamata sellele võivad ka sellised omadused ajas muutuda (Katus, 1999).

Rahvuskuluvuse muutumist võivad mõjutada mitmed tegurid. Kui inimesed on asunud elama uude elukohariiki ning on seal elanud juba pikka aega ja sidemed uue riigiga on tugevnenud, siis on see üks olulisemaid tegureid, mis võib rahvuse muutumist mõjutada. Esimese põlvkonna sisserändajate jaoks on selline muutus ebatõenäoline, teise põlvkonna puhul on tõenäosus juba aga oluliselt suurem (Phinney, 2003). Etnilist identiteeti ning selle ühe osana ka enese rahvuslikku määratlust võib oluliselt mõjutada inimesi igapäevaselt ümbritsev vahetu elukeskkond. Teise rahvuse esindajatest ümbritsetuna võivad inimesed omaks võtta nende väärtused, vaated ja käitumise ning sellest tulenevalt võivad nad lõpuks

muuta oma rahvuslikku kuuluvust (Mägi jt, 2020). Kõik need asjaolud teevad rahvuse ühtse määratlemise ja mõõtmise keerulisemaks. Üks lihtsamaid rahvuse defineerimise viise on enesemääratlus (inimene ütleb ise, millisesse rahvusgruppi kuuluvana ta end tunneb). Väga paljudel juhtudel töötab enesemääratlus rahvuskuuluvuse defineerimisel hästi, kuid mitte alati. Näiteks võib inimese jaoks keerulisi olukordi tekitada see, kui peab end määratlema end ainult ühte rahvusgruppi kuuluvana. See on raske näiteks siis, kui vanemad on erinevast rahvusest või kui inimesed on elanud väga kaua uues riigis. Sellisel juhul võetakse rahvuse määratlemiseks sageli kasutusele rohkem tunnuseid (Katus, 1999).

Rahvuse määratlemisel eristuvad kaks koolkonda: Ameerika ja Euroopa. Ameerika puhul arvestatakse eelneva kolme põlvkonna rahvuskuuluvustega juhul, kui see on inimese jaoks oluline. Näiteks kui inimene on 10/16 soomlane, 4/16 prantslane ja 2/16 albaanlane, siis ta nimetab end soomlaseks, samal ajal keegi teine sama rahvuskuuluvusega võib end nimetada hoopis ameeriklaseks. Euroopas võetakse rahvuse määratlemisel arvesse isiku põlisust, enesemääratlust, emakeelt, usukuuluvust ja/või kodakondsust. Enesemääratlus kuulub subjektiivsete kriteeriumide alla, samas põlisus ja emakeel on objektiivsed kriteeriumid, mille põhjal rahvust määratletakse. Riigiti erineb kasutatavate parameetrite hulk, vahel vaadatakse ainult põlisust ja keelt, vahel vaid enesemääratlust (Katus, 1999; Norredam jt. 2011). Ehkki rahvus tundub meie igapäevaelus olevat tavaline ning loomulik, on tegemist üsna mitmekülgse sotsiaalse konstruktsiooniga, mida on keeruline üheselt kaardistada. Sellest täpsemalt arusaamiseks kirjeldavad järgmised peatükid rahvuse tähendust eri riikides ning toovad näiteid, kuidas rahvust erinevates paikades määratletakse.

1.2 Rahvuse määratlemine teiste riikide näitel

Selleks, et mõista paremini rahvuse olemust, tuleb vaadata, kuidas mujal maailmas rahvust määratletakse ning kuidas rahvuse kohta andmeid kogutakse. Näiteks riikides nagu Saksamaa ja Prantsusmaa ei koguta rahvuse kohta andmeid, kuna arvatakse, et see süvendab diskrimineerimist. Teiselt poolt on Suurbritannia rahvusandmete kogumise põhjuseks just asjaolu, et see muudab ühiskonna tolerantsemaks (Norredam jt. 2011). Paljustki sõltub rahvuse määratlemine erinevates riikides andmete kogumise meetoditest – kas seda tehakse rahvaloenduse, registriandmete või mingi muu andmekogumismeetodi abil. Järgnevalt tuuakse mõned näited, kuidas ühe või teise meetodi kaudu andmeid kogudes on rahvust määratletud.

1.2.1 Rahvuse määratlemine rahvaloenduse abil

Üks olulisemaid andmeallikaid riikide jaoks, kust saada infot rahvastiku suuruse ja koosseisu kohta, on rahvaloendus. Seal küsitakse palju küsimusi erinevate teemade kohta ning üks neist on ka rahvuslik taust. Kui registriandmed sisaldavad mitmeid objektiivseid parameetreid, mille abil on võimalik inimese rahvust määrata (näiteks sünniriik), siis rahvaloendusel määrab inimene tavapäraselt ise oma rahvuse (kui see küsimus on küsitluses sees) ning seda peetakse tavaliselt subjektiivseks parameetriks. On riike, kus rahvust ei küsita: seda ei peeta oluliseks või kardetakse diskrimineerimist. Mitmed riigid siiski küsivad rahvaloendusel rahvust, andes ülevaate riikide rahvuslikust koosseisust.

Suurbritannias (ja Walesis) on rahvaloendusi ametlikult läbi viidud aastast 1801 ning nad toimuvad iga 10 aasta möödudes. Lähim vaste Eesti mõistele rahvus on 'national identity', mille kohta saadakse infot enesemääratluse abil, kus vastajal lastakse kirjeldada oma identiteeti (Joonis 1). Küsimustikus on võimalik valida mitu rahvust. Lisaks rahvuse kirjeldamisele jagatakse rahvaloenduses rahvusgrupid etniliste rühmadesse, kust vastajad valivad esiteks sobiva kategooria ning sealt omakorda täpsema etnilise grupi. Näiteks sobiv kategooria valge („White“) ja täpsem etniline grupp iirlane („Irish“). Etniliste gruppide määratluseks kasutatakse sünniriiki, rahvust, emakeelt, nahavärvi ja religiooni (Office for National Statistics. 2016).

Suurbritannias ei eristu ainult briti kui Suurbritannia rahvus ning vähemusrahvused, vaid on oluline, kas oled täpsemalt inglane, waleslane, šotlane või põhja-iirlane. See annab võimaluse inimestel omada kahte või rohkem rahvust: näiteks britt ja waleslane. Võrreldes inglise või briti rahvust teiste selgelt välja kujunenud rahvustele nagu walesi rahvus, tuleb välja, et ajaloolise sulandumise tagajärjel on inglise ja briti rahvuste täpsed piirid hägused. Lisaks seostuvad tänapäeval inglase rahvusega pigem negatiivsed hoiakud (näiteks kitsarinnalisus), mistõttu seda ettevaatuse huvides välditakse (Byrne, 2007).

→ NOTE: Please answer BOTH Question 8 about Hispanic origin and Question 9 about race. For this census, Hispanic origins are not races.

8. Is Person 1 of Hispanic, Latino, or Spanish origin?

No, not of Hispanic, Latino, or Spanish origin

Yes, Mexican, Mexican Am., Chicano

Yes, Puerto Rican

Yes, Cuban

Yes, another Hispanic, Latino, or Spanish origin — *Print origin, for example, Argentinean, Colombian, Dominican, Nicaraguan, Salvadoran, Spaniard, and so on.* ↗

9. What is Person 1's race? Mark one or more boxes.

White

Black, African Am., or Negro

American Indian or Alaska Native — *Print name of enrolled or principal tribe.* ↗

Asian Indian Japanese Native Hawaiian

Chinese Korean Guamanian or Chamorro

Filipino Vietnamese Samoan

Other Asian — *Print race, for example, Hmong, Laotian, Thai, Pakistani, Cambodian, and so on.* ↗

Other Pacific Islander — *Print race, for example, Fijian, Tongan, and so on.* ↗

Some other race — *Print race.* ↗

Joonis 1. Rassi ja päritolu küsimine Ameerika Ühendriikide rahvaloendusel aastal 2010. (Allikas: <https://www.census.gov/>)

1.2.2 Rahvuse määratlemine registrite ja teiste andmeallikate põhjal

Lisaks loendusele on väärtuslikuks andmeallikaks inimese rahvuskuuluvuse kohta registrid ja erinevad küsitlusuuringud (Simon, 2007). Küsitlusuuringud annavad infot vaid valimi kohta, kuid selle pealt on rahvuskoosseisu kohta üpris keeruline tõest üldistust teha (väikesed rahvusrühmad ei pruugi välja tulla). Registrid sisaldavad palju olulist infot kogurahvastiku kohta, samas rahvuse defineerimine on keerulisem. Rahvuse defineerimiseks kasutatakse sageli teisi tunnuseid, näiteks emakeelt, päritolumaad, kodakondsust. Järgnevalt tuuakse näide Hollandist, kes on läinud traditsioonilise loenduse pealt registripõhise statistika koostamisele.

Esimene kõiki inimesi loendav rahvaloendus viidi Hollandis läbi aastal 1830 ning seda tehti kuni aastani 1971 (Hoitnik, 2016). Hiljem hakkasid esile kerkima rahalised ning eetilised probleemid, mistõttu mindi üle registripõhisele rahvaloendusele, esimene toimus 1981. aastal (van Zeijl, 201X).

2011. aasta Hollandi rahvaloendustes kasutati 7 registrit ning 'tööjöküsitlust'. Inimeselt saadud registriinfo ühendatakse omavahel, tekitades ühtse terviku. Registripõhise rahvaloenduse positiivsed omadused on: võrdlemisi odav, nõuab vähe tööjõudu, numbriliselt sama kvaliteediga, jooksvalt

kättesaadav info (van Zeijl, 201X) . Rahvust ei saa registripõhiselt rahvaloendusest kätte, selle asemel kasutatakse päritoluriiki (Farkas, 2017).

Probleeme võib tekitada sünniriigijärgselt rahvuse määratlus, kuna sama riigi inimestel võib olla erinev etniline taust. Sel põhjusel ei loodeta ainult ühe parameetri peale, vaid lisatakse juurde näiteks emakeel (Norredam jt. 2011).

Ülaltoodud näited ilmestavad, kuidas on võimalik rahvust erinevates riikides määratletleda ning kuidas seda mõõta. Riikidel on selleks ka selgelt omad kindlad põhjused, kuid mõõtmisviisidest ja rahvuse määratlemisest sõltub palju ka see, kuidas rahvust ja rahvuskoosseisu mingis paigas on hiljem võimalik analüüsida.

1.3 Rahvuskoosseisu muutused Euroopas

Selleks, et mõista paremini Eesti rahvuskoosseisus toimunud muutuseid, on oluline aru saada, millised muutused on aset leidnud mujal. Järgnevalt keskendutakse Euroopale. Enne II maailmasõda oli Euroopas peamine väljaränne, aga pärast seda sai olulisemaks sisseränne. Algselt mõjutas sisseränne rohkem Põhja- ja Lääne-Euroopa riike, hiljem aga ka Lõuna- ja Kesk-Euroopa riike (Münz, 2007; Puur, Sakkeus, 2017). Sisseränne on aja jooksul muutnud Euroopa rahvuskoosseisu mitmekesiseks: põlisrahvastik elab koos üha kasvava hulga välispäritolu rahvastikuga. Välispäritolu rahvastiku all peetakse silmas esimese ja teise põlvkonna immigrante: esimene põlvkond sündis välismaal, teine põlvkond sündis Eestis ja vanemad välismaal (Järv, 2009). Saksamaa on sihtkohariigina Euroopas populaarsuselt esimesel kohal. Saksamaal on umbes 21% immigrante ning aastatega nende arv aina kasvab. Eestis on võrdluseks umbes 33% sisserände taustaga rahvastikku. Enamik neist on teise põlvkonna immigrandid (Puur, Sakkeus, 2017).

Sisserändajad koonduvad uues sihtkohariigis tavaliselt suurematesse linnadesse. Koondutakse eelkõige sinna, kus on lihtsam oma elu üles seada (sotsiaalhoolekanne) või kus on juba varasem kogukond olemas (Metropolitan Research Institute, VÁTI, 2011). Praeguseks moodustavad immigrandid 8,3% kogu Lääne- ja Kesk-Euroopa rahvastikust. Arvuliselt on Euroopa Liidus (ning teistes Euroopa riikides) 42 miljonit immigranti: neist 14 miljonit tulevad Euroopa Liidu liikmesriikidest, 28 miljonit on ülejäänud maailmast (Münz, 2007). Sisserändajate etniline koosseis sõltub sihtriigist, näiteks Saksamaa kõige suuremad sisserändajatest rahvusrühmad on türklased, poolakad ja venelased (Sawe, 2019).

Sisserännanute elukohalik sõltub kultuuride erinevusest ning üleüldiselt lõimumisest. Mida väiksem kultuuride vahe või mida tugevam on side sihtriigiga, seda suurem on võimalus ruumiliseks assimilatsioon. Kultuuriline sulandumine on seda olulisem, mida vähem erinevaid rahvusi on keskkonnas. Nendel juhtudel on segregatsioon väiksem. Sageli asuvad sisserändajad uues sihtkohariigis elama aga sellistesse piirkondadesse, kus on ees sarnase kultuuriruumiga inimesed. Ehkki see aitab kaasa etnilise mitmekesisusele, toetab see etnilist segregatsiooni. Vanemates sihtriikides leidub juba piirkondi, kus sisserännanud oma kultuurilise eripäraga mõjutavad ümbruskonda oma traditsioonidega ning neid kasutatakse linnade atraktiivsuse suurendamiseks (Leetmaa, 2017).

Sisseränne Euroopasse on muutnud suuremad linnad mitmekesisemaks, sest sisserändajad koonduvad eelkõige linnadesse. Mitmekesisuse kasv sõltub kultuuride erinevustest ning pikas plaanis ka sellest, kui lihtne on sulanduda sihtriigi kultuuriga.

1.4. Rahvuse olemus ja määratlemine Eestis

Eestis hakati mõisteid “rahvas” ja “rahvus” kasutama valgustusajal, nimelt sakslaste poolt. Enne seda nimetasid eestlased end “maarahvaks”, mis tähendas selle maa elanikku. Maarahvas oli talupoeg, mõisarahvas oli alati saks, olenemata mõisniku tegelikust rahvusest (Jansen, 1999).

Rahvuse mõistet hakati sajandi 19.saj lõpupoolel laiemalt kasutama, tekkisid eestikeelsed seltsid, kus hoiatati saksastumise eest ning prooviti seletada, kuidas eestlane on rahvus, mitte seisus. Kujunesid rahvuselised nimed nagu „Eestirahvas”, mis tähendas eestlasi rahvusena, „isamaa” ja „Eestimaa”, mis tähendasid geograafilist piirkonda, kus eestlased elasid (Jansen, 1999). Sellest ajast saati on Eestis rahvus mõistena kasutusel, olles huvipakkuv eestlastele tänapäevani.

Eestis on rahvuskuuluvus päevakorral ning huvipakkuv. Rahvuskuuluvusega seostuvad mitmed arutelupunktid. Esiteks, kas eestlaste püsijäämine rahvusena on ohus, kuna Eesti territoorium on väike ja eesti rahvas väheneb ja vananeb. Teiseks huvitab eestlasi ka eestlaste ja teiste rahvaste osakaal kogu rahvastikust, mida võib mitmekesisuse kasv kaasa tuua ning milliste rahvusrühmadega peab koos hakkama elama (Tõnurist, 2013).

Rahvaloenduses on oluline küsida rahvust, kuna see annab riigile ülevaate Eestis elavatest erinevatest rahvusrühmadest. Rahvus, kodakondsus ja emakeel annavad koos teiste loendusandmetega infot

inimrühmade elutingimustest ning nende vajadustest, olles sisendiks riigiteenuste arendamiseks ning parandamiseks (Statistikaamet, 2011)

Eesti on ka üks väheseid riike Euroopas, kus jätkuvalt küsitakse loenduses rahvuskuuluvust ning on üks kolmest riigist, kus on võimalik valida ainult üks rahvuskuuluvus (teised kaks on Slovakkia ja Rumeenia; 2011. aasta loenduse järgi). Mujal Euroopas seostub rahvuse ja rassi küsimine sageli diskrimineerimine (Farkas, 2017). Lahenduseks moodustatakse tihti sünniriigi ja kodakondsuse alusel 'rahvus', rahvust ennast küsimata (Tõnurist, 2013).

Eestis on rahvuskuuluvus enesemääratluse alusel, mis tähendab, et inimese käest küsitakse ning inimene vastab oma arusaamise järgi. Alla 15-aastaste rahvuseks määratakse lapsevanema, eelkõige ema, rahvus (Statistikaamet 2020).

Vähemusrahvus on riigi põhirahvuse kõrval elav rahvusgrupp, kes erineb põhielanikkonnast, vähemusrahvusel on teatud tingimused:

- On arvulises vähemuses,
- ei ole domineeriv,
- rahvuse liikmed on kodanikud,
- gruppi saab eristada enamusest
- liikmed peavad end rahvuseks. (Tõnurist, 2013).

Rahvaloenduste läbiviimisel ning üldiselt Eesti kultuuris kajastuvad mitmed 'segased' rahvusrühmad, kes on sarnased mõne muu rahvusega, aga erinevad piisavalt, et neid nimetatakse eraldi rahvusrühmaks. Nende rühmade kajastamiseks kas tuuakse nad eraldi välja või liidetakse nad suurema rahvusrühmaga kokku. Kui teist rahvusrühma on mõningal määral esindatud, siis nad eraldatakse põhirahvusest. Mõningal määral sõltub eristamine rahvusrühmade 'prioriteedist', kui loenduses suunati tähelepanu Siberi või Kesk-Aasia rahvastele, siis suurema tõenäosusega neid kajastatakse suurema täpsusega. Näiteks 1989. aastal eristati mägijuudid, Gruusia juudid ja Kesk-Aasia juudid, aga hilisematel loendustel neid ei eristatud. 1989. aastal ingerisoomlasi ei eristatud, aga hiljem eristati. Osasid rahvusrühmi, nagu volgasakslased, ei ole eristatud, neid liideti sakslastega kokku.

1.4.1 Eesti rahvuskoosseisu kujunemine

Eesti ajaloolisi vähemusrühvusi sai jagada kaheks: Eestile kultuuriliselt ja geograafiliselt lähedal olevad rahvused (näiteks sakslased, venelased, rootslased, lätlased) ning omariikluseta rahvused (näiteks juudid, tatarlased). Nad olid koondunud erinevatesse piirkondadesse Eestis: venelased Ida-Eestis ja Peipsi ääres, rootslased Loode-Eestis ning saartel, lätlased Lõuna-Eestis ning sakslased ja juudid olid enamasti linnades. 1934. aastal elas Eestis 134 000 mitte-eestlast. Teise maailmasõja ajal lahkusid sakslased oma kodumaale, juudid põgenesid mittekupeeritud riikidesse või tapeti, rootslased põgenesid Rootsi. Teise maailmasõja lõpuks jäi alles 23 000 mitte-eestlast, suurem osa nendest elasid Peipsi järve läänekaldal ja linnades. Nõukogude okupatsiooni järel toodi Eestisse sõjas kannatada saanud ehitiste ja infrastruktuuri ümberehitamiseks tööjõudu ning lisaks saabus siia venemeelseid poliitikuid Balti riikide venestamise raames. Suuremahuline sissetulek Eestisse iseloomustas kogu Nõukogude perioodi. Eesti oli töökohtade ning asukoha poolest atraktiivne liiduvabariik. Nõukogude Liidu ajal puudus Eestil rände üle kontroll – seetõttu oli võimalik Eestisse suunata teistest liiduvabariikidest inimesi. Tuldi enamasti Loode-Venemaalt ning Eestile lähedamal asuvatest piirkondadest, aga ka mujalt Nõukogude liidust. Lähtriikideks võisid olla kõik liiduvabariigid ning sissetulekajad olid nõukogude inimesed alates valgevenelastest kuni kasahhideni (Tammaru, Kulu, 2003).

Enamik sissetulekannutest ei jäänud Eestisse: vaid viiendik jäi püsivalt siia. Paigale jäämine sõltus sissetulekannu tööst: põhirohk oli sõjaväelastel, kes olid liikuvad, püsielukohta otsivaid inimesi oli vähem. Vaatamata lühiajalisusele, oli ränne Eestisse stabiilselt positiivne; samal ajal oli eestlaste juurdekasv võrdlemisi tagasihoidlik, mistõttu mitte-eestlaste osakaal ajas aina kasvas. Kõige rohkem mitte-eestlaste loendati aastal 1989, kus nad moodustasid 39% kogu Eesti rahvastikust. Sissetulekannud koondusid enamasti tööstuspiirkondadesse või suurematesse linnadesse. Teiste rahvuste osakaal suurenes linnades eriti, kuna sissetulekajad tegelesid eelkõige tööstusega, samal ajal eestlased olid üle riigi laiali (Tammaru, Kulu, 2003). Eestlaste osakaal Nõukogude Eestis langes kuni Eesti taasiseseisvumiseni (Kirch, 1999). Taasiseseisvunud Eestis toimus hiljem suur väljarände kasv, kus paljud mitte-eestlased, kes eelnevalt saabusid, rändasid tagasi, enamasti Venemaale. Aastatel 1989–2000 emigreerus üle 155 000 mitte-eestlaste. Samal ajal paljud eestlased läksid enamasti Lääne-Euroopasse (Tammaru, Kulu, 2003).

Taasiseseisvumine käivitas „rahvusliku taassünni“ protsessi, kus väikerahvused hakkasid looma kultuuriseltse, mille eesmärgiks oli soov säilitada oma kultuuri, traditsioone, usku ja keelt. Sellised seltsid

ajendasid eelnevalt eestlaseks või venelaseks nimetanud inimesi end ümber identifitseerima rahvusena, kuhu nad kuuluvad (Kurs, 1998).

2. Andmed ja metoodika

Töö põhineb Statistikaametist saadud kolme rahvaloenduse (1989, 2000, 2011) andmetel rahvuserühmade kohta. Agregeeritud andmed andis kasutamiseks üle TÜ Rände- ja linnauuringute keskus, kellel on leping Statistikaametiga konfidentsiaalsete andmete kasutamiseks. Analüüsiks saadud andmebaas sisaldas infot rahvusgruppide sageduste kohta kolmel loendusaastral (kõikide rahvuserühmade sagedused, kes kolmel aastal Eestis elasid). Lisaks oli andmebaasis info rahvusgruppide sageduste ning mitte-eestlaste osakaalu kohta maakondades ning maakonnakeskustes.

Eestis on rahvust küsitud juba alates esimesest rahvaloendusest (toimus 1881. aastal) (Tõnurist 2013) ning seega tehti seda ka kolmel viimasel loendusel. Siiani on loendustel olnud võimalus märkida loendusannekeedis ära ainult üks rahvus. 2011. aasta prooviloendusel oli küll võimalus lisada ankeeti mitu rahvust, kuid päris loendusse seda võimalust siiski ei lisatud. Rahvaloendustes on rahvust küsitud sarnasel viisil („Mis rahvusest Te olete?“) ning vastaja saab sobiva variandi valida pakutud listist (kus on nimetatud Eesti suuremad rahvused) ning kui vajalikku rahvusgruppi listis ei ole, siis saab lisada sobiva „Muu“ alla. Kuna aastati on küsimused ja küsimise stiil jäänud samaks ning valida sai ainult ühe rahvuse on Eesti loendusandmete põhjal hea rahvuskoosseisus toimunud muutusi uurida.

Töö andmeanalüüsiks kasutati kirjeldava statistika meetodeid. Andmete kirjeldamiseks kasutati sagedustabeleid rahvusgruppide kohta. Statistikaametist saadud andmeid oli vaja korrastada ja võrreldavaks muuta, sest rahvuserühmad olid erinevates loendustes erinevalt välja toodud (1989. aasta loenduses oli rahvusgrupp toodud välja ingliskeelse täisnimetusega, teistes loendusandmetes kolmetähelise koodina). Geograafiliste muutuste analüüsiks pandi andmed MapInfo 2016 programmi kaudu kaardile, et oleks võimalik visuaalselt võrrelda, millised muutused on toimunud. Võrdluses vaadatakse maakonnakeskuseid (kuna Ida-Virumaal on maakonnakeskuseks Jõhvi, siis võeti võrdlusesse ka Narva) ning ülejäänud maakonda. Geograafilises võrdluses võrreldi kahe loendusaasta andmeid – 2000 ja 2011. 1989. aasta loenduses olid elukohaandmed esitatud teisiti (elukoht asula täpsusega), seetõttu neid andmeid maakondade ja maakonnakeskuste kaupa Statistikaametist välja ei võetud.

Rahvuserühmade sageduste analüüsiks arvutati muut ehk arvude vahe. Selleks, et muutuseid protsentides väljendada, korrutati muut sajaga. Positiivne väärtus tähendab kasvu, negatiivne tähendab kahanemist. Kahanemine võib olla kuni 100; uuema aasta sagedus on 0, samas kasvamine võib olla üle 100%.

Kui esines uuemas nimekirjas rahvus, mida vanemas loenduses ei olnud märgitud, läks see nimekirja lõppu. Uusi rahvusi analüüsi ei kaasatud. Kui vanemas nimekirjas olemasolevat rahvust uuemas loenduses ei esinenud, siis uuema rahvaloenduse sageduseks pandi '0'.

Analüüsiks võeti kõik üle 30 esindajaga rahvused, kuna sellest alla minnes on muutuseid raskem üheselt interpreteerida. Erandiks on rahvused, kus toimusid hüppelised muutused, mistõttu võeti arvesse neid, keda ühel aastal oli alla 30, aga teisel oli üle 30. Siiski uuriti eraldi ka hääbuvaid ning väiksemaid rahvusrühmasi, kel oli alla 30 esindaja ning jälgida sealseid muutuseid.

3. Tulemused

3.1 Rahvuskoosseisu muutused Eestis perioodidel 1989-2000 ja 2000-2011

Analüüsiluse perioodi jooksul on mitte-eestlaste osakaal kogurahvast vähenenud, eriti suur muutus toimus perioodil 1989–2000 (Tabel 1). See oli seotud oma päritoluriikidesse tagasirändega, kui Nõukogude Liit lagunes. Perioodil 2000–2011 vähenes mitte-eestlaste osakaal samuti, aga oluliselt vähem (1.8 protsendipunkti) ning 2011. aastal moodustas mitte-eestlaste osakaal 30% kogurahvastikust.

Tabel 1. Eestlaste ja mitte-eestlaste osakaal

	Eestlased	Mitte-eestlased
1989	61,5	38,5
2000	67,9	32,1
2011	69,7	30,3

Kui vaadata täpsemalt rahvuskoosseisu erinevatel aastatel, siis aastal 1989 eristati 107 rahvusrühma, 2000. aastal oli juba 142 rahvust ning aastal 2011 oli 180 erinevat rahvusrühma esindajat Eestis. 1989. aasta loenduses kajastati üksikuid rahvusi pigem päritolupiirkonnana, mitte rahvusena; näiteks „India ja Pakistani päritolu“ loeti aastal 1989 üheks rahvuseks. Muutuste võrdlemises tulid välja rahvusgrupid, keda eelmisel rahvaloendusel ei olnud Eestis arvele võetud 1989 ja 2000 võrdluses tuli juurde 46 rahvusgruppi, 2000 kuni 2011 aga 45 rahvust.

Eesti suuremad rahvusrühmad on aastate jooksul üsna samaks jäänud: viie suurema rahvuse järjestus sageduste järgi (eestlased, venelased, ukrainlased, valgevenelased, soomlased) pole aastate jooksul muutunud, ülejäänute puhul oli toimunud mõningased vahetused. Näiteks juudid olid 1989. aastal 6. kohal, 2000. aastal 9. kohal, 2011. aastal 7. kohal. Tatarlased 1989. aastal 7. kohal, 2000. ja 2011. aastal 6. kohal. Poolakad olid 1989. aastal 10. kohal, 2000. aastal 8. kohal, 2011. aastal 10. kohal. 1989. aastal ei olnud leedulasi, sakslasi oli, aga järgmistel oli olukord vastupidine (Tabel 2).

Tabel 2. Eesti suuremad rahvusrühmad

1989		2000		2011	
Eestlased	963281	Eestlased	930337	Eestlased	902547
Venelased	474834	Venelased	351269	Venelased	326235
Ukrainlased	48271	Ukrainlased	29026	Ukrainlased	22573
Valge-venelased	27711	Valge-venelased	17245	Valge-venelased	12579
Soomlased	16622	Soomlased	11889	Soomlased	7589
Juudid	4630	Tatarlased	2582	Tatarlased	1993
Tatarlased	4058	Lätlased	2339	Juudid	1973
Sakslased	3466	Poolakad	2199	Lätlased	1764
Lätlased	3135	Juudid	2147	Leedukad	1727
Poolakad	3008	Leedulased	2125	Poolakad	1664

Aja jooksul on erinevaid rahvusrühmi juurde tulnud. Suuremad rahvused on enam-vähem stabiilsed, aga kõige väiksemad rahvusrühmad muutuvad igal loendusaastal palju. Väiksemaid rahvused on ilmselt mõjutatud sündmustest nagu suremine ja identiteedi muutmine ning ränne. Tulemuseks need rahvad kas kaovad täielikult või kasvavad kiiresti. (Tabel 3). Üksikud rahvused korduvad aastate läbi, näiteks karaiimid. Mittekorduvad rahvused on näiteks: 1989. aastal hiinlased, inglased ja pärslased. 2000. aastal iirlased, serblased, liivlased. 2011. aastal eskimod, mongolid, katalaanid.

Tabel 3. Eesti väikseimad rahvusrühmad (3–10)

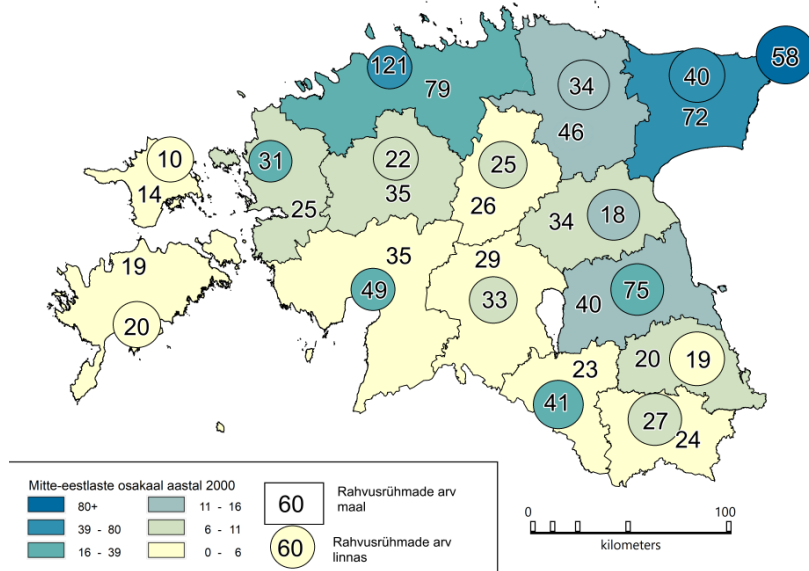
1989		2000		2011	
hiinlased	8	pakistanlased	9	hakassid	9
assüürlased	8	karatšaid	9	horvaadid	9
balkaarid	8	vietnamlased	9	kolumbialased	9
nanaid	6	vadjalased	9	islandlased	9
abasiinid	6	iirlased	8	vietnamlased	8
austerlased	5	šveitslased	8	eskimod	8
pärslased	5	šotlased	8	pandžabid	8
karaiimid	5	serblased	8	sloveenid	8
saamid	5	ingušid	8	tamilid	8
handid	5	peruulased	7	talõšid	7

karakalpakid	5	uiguurid	7	mongolid	7
USA ameeriklased	4	hakassid	6	uusmeremaalased	7
inglased	4	talõšid	6	puštud	7
slovakid	4	karaiimid	6	argentiinlased	7
šoorid	4	kongod	6	balkaarid	7
tsahurid	4	austraallased	5	tšiillased	7
tõvalased	4	brasiillased	5	karaiimid	6
evenid	4	liivlased	5	kuubalased	6
		kuubalased	5	guatemalalased	6
		neenetsid	5	assüürlased	6
		taatlased	4	katalaanid	6
		slovakid	4	nogaid	5
		mongolid	4	valloonid	5
		valloonid	4	handid	5
		saamid	4	venezuelalased	5
		korjakid	4	vadjalased	4
		jugoslaavlased	4	altailased	4
				nanaid	4
				jorubad	4
				abasiinid	4

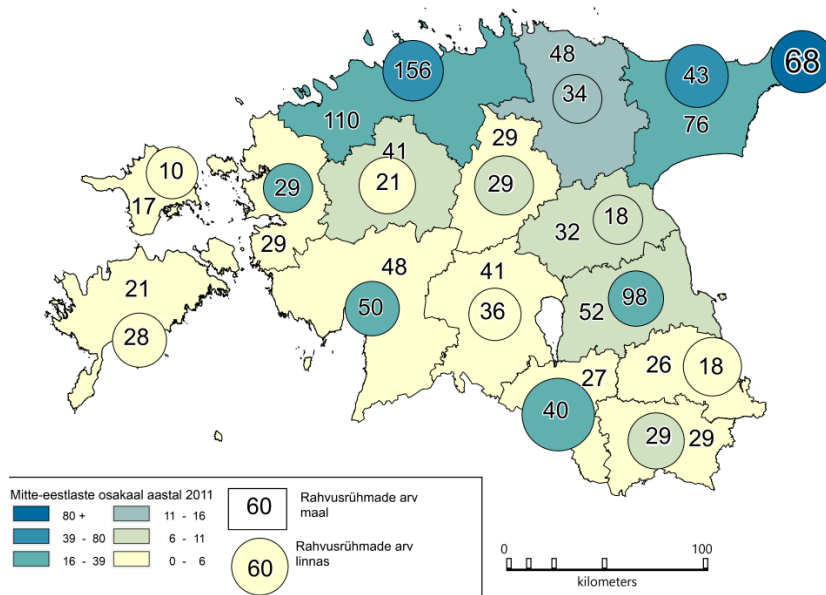
Kui võrrelda rahvusgruppide arvu muutusi maakondades ja maakonnakeskustes perioodil 2000–2011 (Joonis 3 ja 4), siis on näha, et peaaegu kõikides maakondades on erinevate rahvusrühmade arv tõusnud, välja arvatud Jõgeva maakonnas. Kõige vähem muutus rahvusrühmade arv Saaremaal (2 võrra rohkem) ja Jõgevamaal (2 võrra vähem). Vastupidiselt rahvusrühmade arvu suurenemisel, oli märgata mitte-eestlaste osakaalu langemist suurusjärgu võrra. Jätakuvalt kõige rohkem mitte-eestlasi rahvastiku kohta oli Ida-Virumaal ning kõige vähem Hiiu maakonnas

Maakonnakeskuste puhul on muutused mitmekesisemad: rahvusgrupe on 2000. ja 2011. aastal kasvanud, kahanenud ning kohati isegi samaks jäänud. Kärldlas, Jõgeval ja Rakveres jäi rahvusrühmade arv samaks, Haapsalus, Raplas, Põlvas ja Valgas arv hoopis kahanes, ehkki kahanemise arv on kas 1 või

2. Kõige rohkem kasvas rühmade arv Tallinnas. Linnade puhul pole mitmekesisus koondunud ainult Põhja-Eestisse, vaid üldiselt Eesti suurematesse linnadesse, näiteks on ka Valgas ning Haapsalus on mitte-eestlaste osakaal keskmisest suurem. Vähem erinevaid rahvusrühmi ja väiksem mitte-eestlaste osakaal on pigem Kesk-, Lõuna- ja Kagu-Eestis ning saartel. Kõige väiksema mitte-eesti osakaaluga on Kärkla ning kõige suuremaga on Narva. Järgnevalt vaadatakse täpsemalt, millised rahvusrühmad olid kõige enam kasvanud ning millised hoopis kahanenud.

Joonis 3. Rahvusrühmade arv ja mitte-eestlaste osakaal aastal 2000

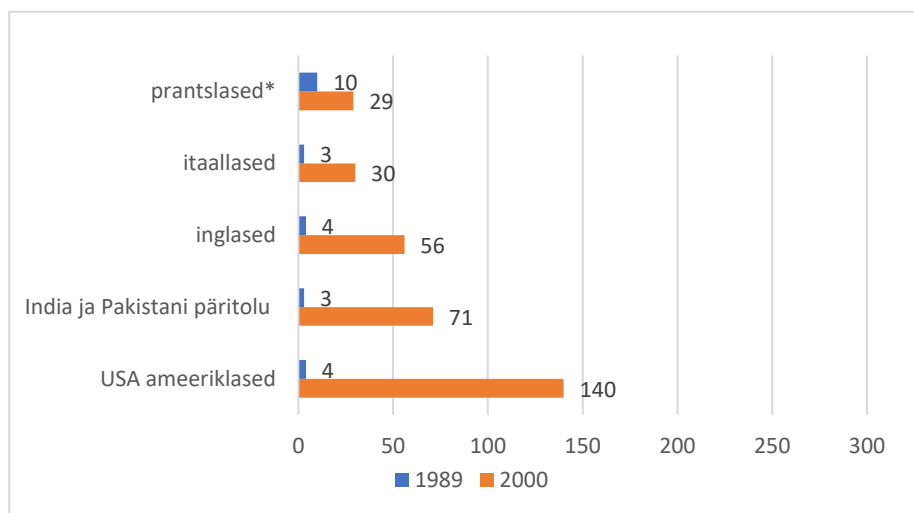

Joonis 4. Rahvusrühmade arv ja mitte-eestlaste osakaal aastal 2011

3.2. Suurima kasvu ja kahanemisega rahvusrühmad Eestis perioodidel 1989–2000 ja 2000–2011

1989. ja 2000 aasta joonised kirjeldavad paljuski Eesti taasiseseisvumisega kaasnevaid muutusi: Nõukogude perioodil Eestisse tulnud inimeste väljaränne ning sissetuleku läänemaadest (Joonis 5, 6, 7 ja 8). Kõige suurema kasvuga olid USA ameeriklased, kus nende muutus oli 3400% (Lisa 1). Lisaks võeti erandkorras joonisele prantslaste rahvusrühm, sest sel vaatlusperioodil ei olnud üle 30 inimesega rahvusgruppe, kel oleks märgatav kasv, nivoost kinni pidades oleks prantslaste asemel vepslased, kelle absoluutne kasv oli 6 inimest, võrreldes 19 inimesega. Prantslaste arvukus kasvas 190%, samas vepslaste arvukus kasvas 16%.

2000. ja 2011. aasta rahvaloenduse vahele jääb Eesti liitumine Euroopa Liiduga, mis avas Eesti riigi veelgi enam välismaalastele üle maailma (Joonis 6). Kõige suurema absoluutkasvuga olid itaallased ja inglased, suurenedes vastavalt 200 ja 214 inimese võrra, aga kõige suurem suhteline muutus oli taatlastel, mis oli 1775% (Lisa 1). Nimekirjas eristusid taatlastel, kes polnud Euroopast tulnud ning pigem paistsid silma suure kahanemisega. kuid ka nende puhul saab spekuloida nii sissetulekut kui ka rahvusidentiteedi muutmist. Eurooplaste ülekaal võib tuleneda Euroopa Liidust, tihendades sidemeid Euroopaga, andes töö- ning õpinguvõimalusi.

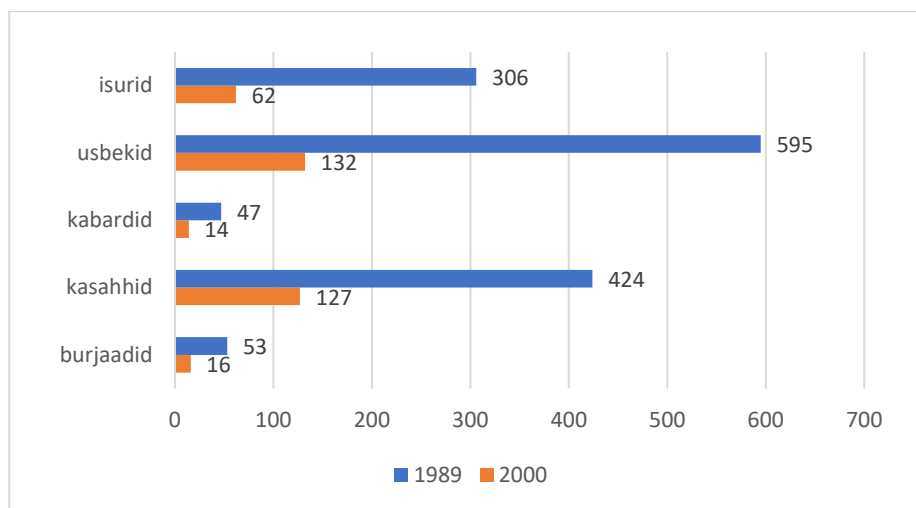
Joonis 5. 1989 ja 2000 aasta suurima arvukusega kasvavad rahvused, sagedus üle 30 inimese.

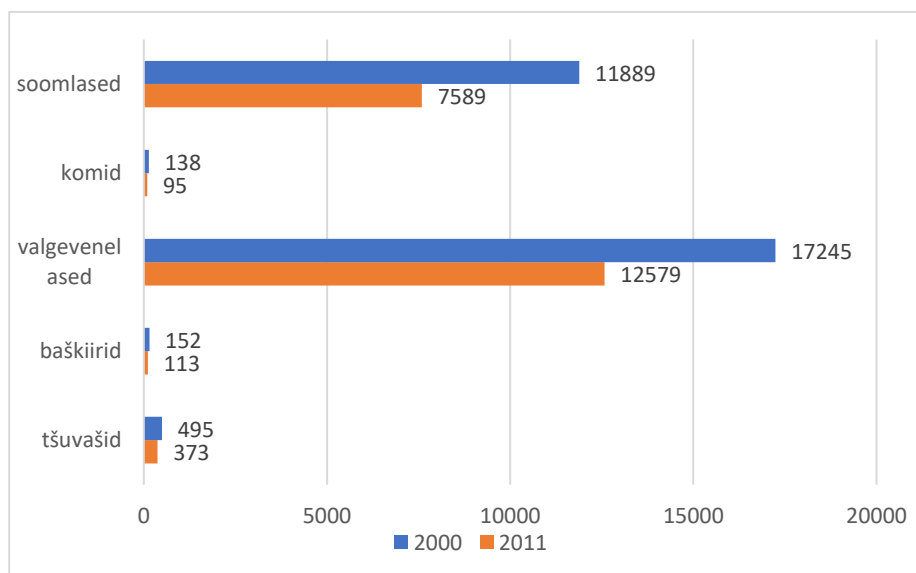
Joonis 6. 2000 ja 2011 aasta suurima arvukusega kasvavad rahvused, sagedus üle 30 inimese

1989. ja 2000. aasta kahanejad on kõik Nõukogude liidu ajal sisserännanud rahvad (Joonis 7). Eristuvad usbekid ja kasahhid, kel oli oma rahvusriik olemas ning kabardid ja burjaadid, keda oli juba 1989. aastal vähem. Kõige rohkem kahanes isureid, nende muutus oli umbes 80% (Lisa 1).

2000. ja 2011. aasta suurimatest kahanejatest eristuvad soomlased ning valgevenelased, nende absoluutarvud on üle 4000, ent muutus on soomlastel 36% ja valgevenelastel 27% (Lisa 1). Tegemist on Eesti mõistes üsna suurte vähemusrühmadega, nende puhul suur langus on pigem seotud tagasi kodumaale naasmisega, kuna kahe loenduse vahe on järsk võrreldes ülejäänutega. Komide, baškiiride ja tšuvašside puhul on tegemist suure tõenäosusega varasemalt kohale tulnud inimestega, mis võib pakkuda välja kas assimileerimist mõne suurema rahvusega või loomulikku kadu seoses vanusega või väljarännet näiteks Venemaale (Joonis 8).

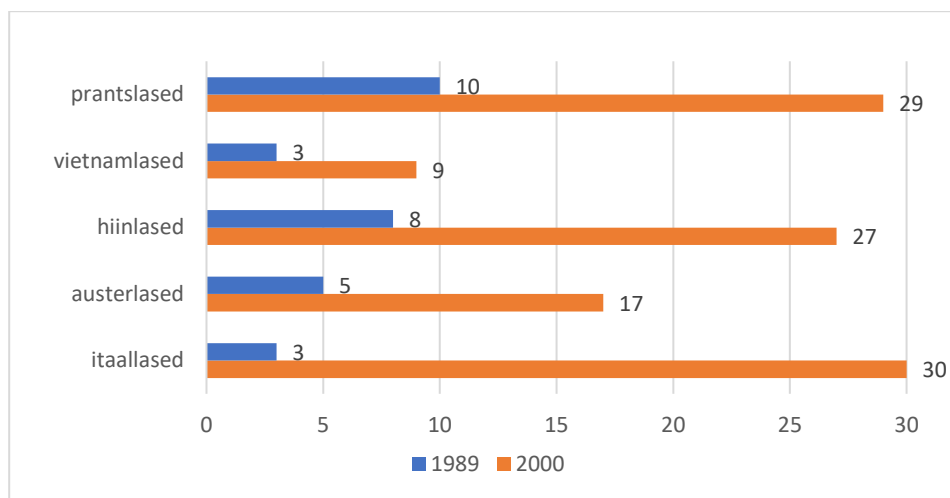

Joonis 7. 1989 ja 2000 aasta suurima arvukusega kahanevad rahvused, sagedus üle 30 inimese.

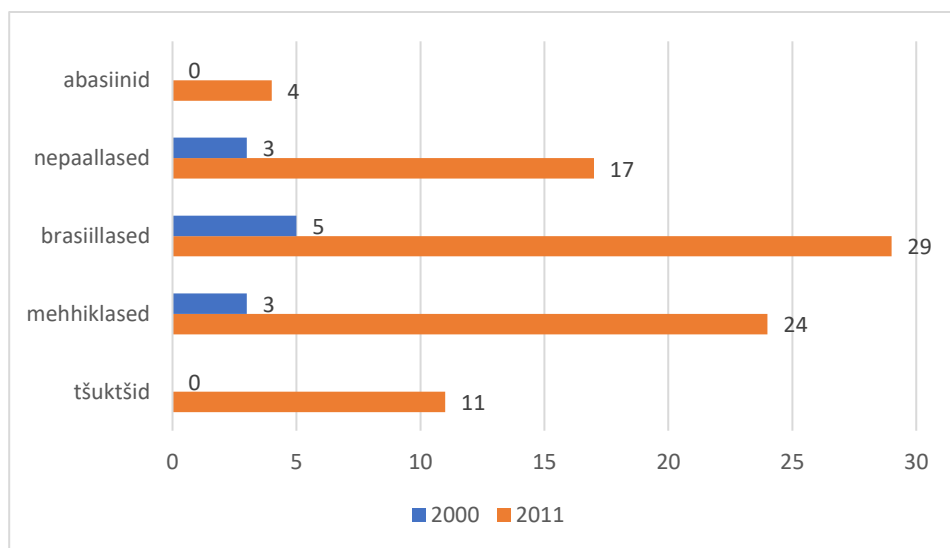

Joonis 8. 2000 ja 2011 aasta suurima arvukusega kahanevad rahvused, sagedus üle 30 inimese

Kahe perioodi (1989–2000, 2000–2011) väiksema rahvahulgaga (alla 30 inimese) suuremad kasvavad ning suuremad kahanejad on kajastatud joonistel 9, 10, 11, ja 12. Perioodil 1989 –2000 torkab silma eurooplaste ja asiaatide kasv (Joonis 9), kus suurimaks muutujaks on austerlased 240%, ehkki hiinlased ei jää alla, olles kasvanud 238%. Aastatel 2000 ja 2011 eristusid kaks rühma, keda eelneval loendusel ei olnud. Kõige suuremate muutustega olid tšuktšid, kel oli sagedus kasvanud 1100% ning mehhiklased, kel kasvas 700%. Nende gruppide puhul saame ilmselt rääkida sisserändest.

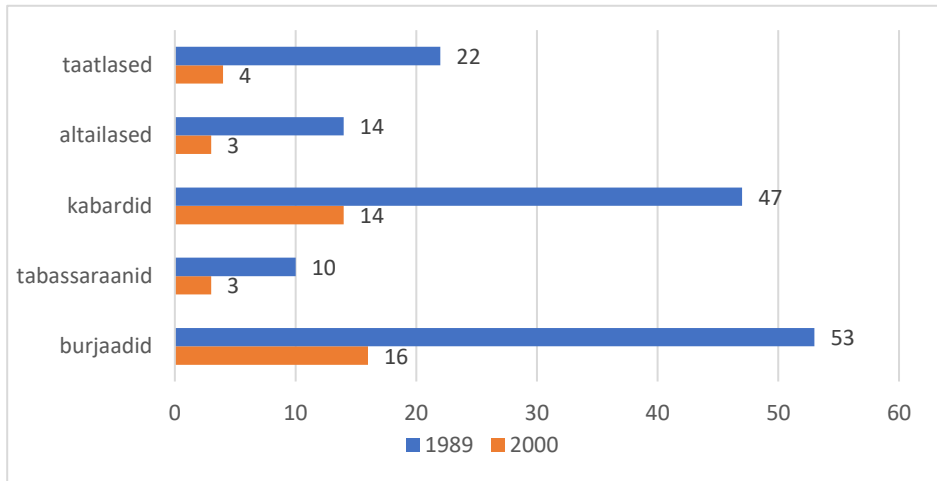
Joonis 9. 1989 ja 2000 aasta suurima kasvuga rahvused, sagedus alla 30 inimese

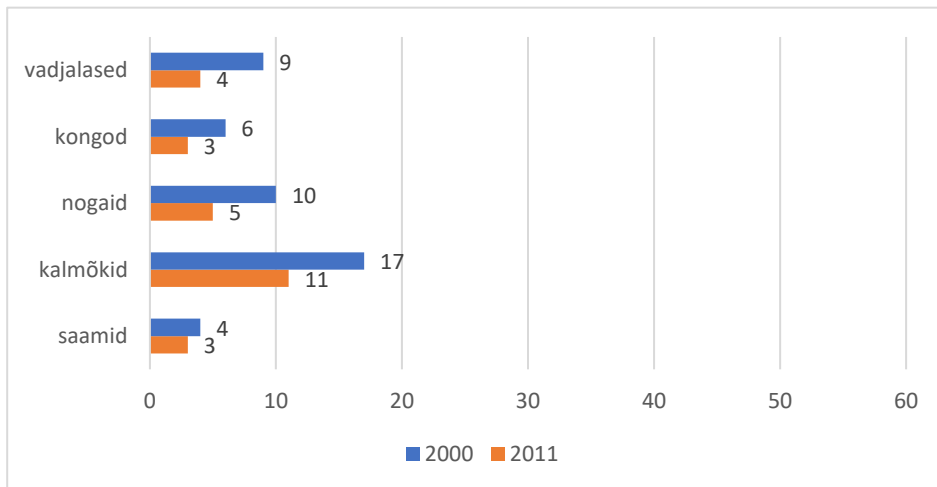
Joonis 10. 2000 ja 2011 aasta suurima kasvuga rahvused, sagedus alla 30 inimese

Samal ajal rändasid välja Nõukogude rahvad, nende numbrid viitavad väljarände kasvule Eestis taasiseseivumise tulemusena. Samas ei saa välistada ka varasemalt sisserännanud inimeste suuremist ning nooremate rahvusidentiteedi muutumist aja jooksul. Kõige suuremad muutused toimusid taatlastega, 82% (Lisa 1). Taatlaste muutus paistab silma, kuna eelnevalt (Joonis 6) olid nad esindatud suurema positiivse muutusega, nüüd on näha, mis punktist nad jõudsid vahemikus 1989–2000 (Joonis 11). 2000. ja 2011.

aasta puhul on absoluutarvud väiksemad ning nende arvukus muutub vähem (Joonis 12). Ka nende rahvusrühmade muutuste põhjenduseks võivad olla nii väljaränne, suremine, kui ka identiteedi muutmist. Kõige suurem muutus oli vadjalastel umbes 55% langus (94).

Joonis 11. 1989 ja 2000 aasta suurima kahanemisega rahvused, sagedus alla 30 inimese

Joonis 12. 2000 ja 2011 aasta suurima kahanemisega rahvused, sagedus alla 30 inimese

4. Arutelu

Töö tulemused näitasid, et kuigi mitte-eestlaste osakaal kogurahvastikust on aja jooksul vähenenud, siis rahvuskoosseis on muutunud mitmekesisemaks ja erinevaid rahvusrühmi on juurde tulnud (Joonis 3 ja Joonis 4). Tulemustest selgus, et rahvuskoosseisu mõttes on kõige mitmekesisem rahvastik suuremates linnades (Tallinn, Tartu, Narva) ning seal on erinevaid rahvusrühmasid kõige enam ka juurde lisandunud. Eriti paistab seal silma Tallinn ja pealinna tagamaa. See on ka loogiline tulemus, sest ka teistes riikides koonduvad sisserändajad ja vähemusrahvused tavaliselt suurematesse linnadesse (Leetmaa, 2017). Kui sisseränne Eestisse ning Tallinnasse kasvab, siis ajapikku rahvuslik mitmekesisus kasvab, kuna eri rahvusest inimesi on aina rohkem, inimesed ei ole enam üksi ning nad hakkavad ümbrukonda mõjutama oma kultuuriga (muusika, toit). Seda saab näha teistes Euroopa riikides, kes on kauem sihtriigid olnud (Leetmaa, 2017; Puur, Sakkeus, 2017).

Maakondadesiseses võrdluses joonistub erinevus maakonnakeskuse ja ülejäänud maakonna vahel. Mitmetes linnades on rohkem erinevaid rahvusgruppe kui seda on neid ümbritsevas maakonnas (Pärnu, Kuressaare, Tallinna, Valga, Tartu). Maakondades, kus keskuses on rohkem erinevaid rahvusrühmi, on maakonnakeskustel tõenäoliselt suurem mõju (nt Valga ja Kuressaare). Mitmetes maakonnakeskustes on erinevaid rahvurühmi aga vähem kui ülejäänud maakonnas tervikuna. Ida-Virumaal on peale Narva ja Jõhvi vel teisi tööstuslinnasid, kuhu erinevad rahvusrühmad on koondunud (nt Sillamäe ja Kohtla-Järve). Kuna lihtsustamise raames võeti vaatluse alla ainult maakonnakeskused, siis teised tööstulinnad jäid „maakonna“ alla, mõjutades seeläbi ka tulemusi. Viljandimaal on rahvused koondunud teistesse asulatesse üle maakonna, ehkki 2000. aastal oli Viljandi linnas rohkem rahvusrühmi kui maakonnas. Lääne-Virumaal on etniline mitmekesisus koondunud piirkondadesse, kus on rohkem vene keelt (nt Tapa, Kunda). Ülejäänud maakondades ei ole maakonnakeskuse roll niivõrra suur, et see meelitaks inimesi sinna tulema. Lõuna- ja Lääne-Eestis on mitte-eestlaste osakaal rahvastikust väiksem, samas Põhja- ja Kirde-Eestis on rohkem. Harjumaa ja Ida-Virumaa on piirkonnad, kuhu mitte-eestlased (eelkõige vene keele kõnelejad) koonduvad. Linnapiirkondade eelistamine on tekkinud mõningal määral ise, aga ka riikliku suunamise tagajärjel. Kuna Nõukogude ajal tekkisid uued tööstuslinnad ning linnade ehitamisel ehitati suurel hulgal korterelamuid, siis suunati inimesed töötuslinnadesse (Tammaru, Kulu, 2003). Tänapäeval, kui puudub riiklik suunamine, siis inimesed koonduvad linnadesse nii majanduslikel, kultuurilistel kui ka teistel isiklikel põhjustel. Suuremad linnad annavad näiteks mitmekesisemaid töövõimalusi, keelekasutuse võimalusi on rohkem, paremad võimalused elukohavalikuks,

transpordivõimalused jne. Tihti on eelnevalt tekkinud väikesed rahvuskogukonnad, kus uustulnukaid toetatakse hakkamasaamisel ning hoitakse oma rahvuskultuuri (Leetmaa, 2017).

1989. aastal oli põhirõhk Nõukogude liidusiseste rahvaste määratlemisele, mis selgitab mitmeid pigem vähetuntud rahvaste mainimist, ehkki neid pole sageduselt kuigi palju. See võib tuleneda Nõukogude meelestatusest, et kõik rahvad on omavahel võrdsed, inimesed tundsid huvi erinevate Nõukogude rahvaste vastu. Eesti tööstuslinnade ehitamine meelitas ja suunas rahvaid üle Nõukogude Liidu Eestisse tulema, ning juba üksi Venemaal on suur hulk erinevaid väikerahvusi. Nõukogude Liidust välja jäävaid rahvusrühmi võeti natuke üldistavamalt, sest neid oli arvuliselt vähem. 1989. aastal eristati mägijuudid, Gruusia juudid, Kesk-Aasia juudid. Samal ajal kõik India ja Pakistani riikidest pärinevad inimesed koondati nimetuse „India ja Pakistani päritolu“ alla, ehkki India on tuntud oma etnilise mitmekesisuse poolest.

Üldiselt kirjeldab 90ndaid Nõukogude Liidu ajal sisse kolinud inimeste väljaränne taasiseseisvunud Eestist. Samas kasvasid kiiresti just Euroopast tulevad rahvusgrupid. Taasiseseisvumine andis inimestele võimaluse rännata Euroopasse ja mujale. Taasiseseisvumine võis ka esile kutsuda nii nimetatud etnilise puhangu, mis ajendas eelnevalt eestlaseks või venelaseks nimetanud inimest oma rahvust teisiti määratlema, enamasti kutluuriseltside tulemusel, mistõttu rahvusgruppide arv suurenes (Kurs, 1998).

Kui keskenduda väikestele sagedustele, siis on aina suurema tõenäosusega tegemist juurdesünniga või pereliikumisega või suremisega sellisel juhul on keeruline üldistavaid järeldusi teha.

Eesti rahvaloenduses kujuneb rahvus enesemääratluse abil, mistõttu tuleb loota inimese aususele ning heatahtlikkusele. Kindlasti leidub ka neid inimesi, kes teevad nalja ja määratlevad ennast kellegi sellisena, kes nad tegelikult ei ole. Erinevaid loendusandmeid ühendades on võimalik selliseid juhtumeid jälgida ning määrata ära, millal suure tõenäosusega end valesti määratletud. Agregeeritud andmete põhjal täpsemaid muutusi ja muutuste võimalikke põhjuseid jälgida võimalik kahjuks ei olnud. See võiks olla edasiste uurimistöde idee.

Praegu mobiilsuse kasvades on inimesed vähem paiksemad, vähem kinnitunud ühe kindla rahvuse juurde, hargmaisemad, mitmerahvuselise taustaga, mistõttu on aina rohkem inimesi, kelle jaoks enesemääratlus ühe rahvusega ei anna edasi kogu tausta. Seega on inimestel üha raskem end samastada ainult ühe rahvusega ning peagi võib ka Eestis rahvuse mõõtmine muutuda, andes inimestele võimaluse end teisiti määratleda (mitme rahvuse kaudu). Näiteks Suurbritannias on rahvaloenduses võimalik valida mitme

rahvuse vahel, mis annab inimesel võimaluse ennast määratleda nii britiks kui ka kellekski muuks, (näiteks šotlaseks, araablaseks või argentiinaseks) aga võib ka ühe rahvuse valida, kui see sobib kõige paremini (Office for National Statistics. 2016). Mitme rahvuse valikuvõimaluse tagajärjeks oleks raskem agregeeritud andmetega võrdlusi teha, kas rahvused kajastatakse kõik eraldi või on nimekirjas kõik kombinatsioonid, mis loenduses läbi olid käinud? Hääbuvate rahvaste puhul on raske uurida, kas tegemist on üksikute inimeste või perede lahkumisega, kas aja jooksul on inimesed äkki oma identiteeti muutnud või rahvuse esindaja oli lihtsalt ära surnud. Need kõik võivad tehniliselt käia iga rahvuse kohta, aga suuremate sageduste puhul saab rohkem üldistavaid järeldusi teha. Edasistes uurimistöodes tuleks tähepanelikumalt jälgida väikse esindajate arvuga rahvaste arvukuse muutumist. Individuaalandmete ning andmete ühendamise abil saaks Väiksemaid rahvusi „jälitada“, mis annaks võimaluse uurida täpsemalt, mis muutused aja jooksul aset leidsid.

5. Kokkuvõte

Käesolevas uurimistöös uuriti Eesti rahvuskoosseisus toimunud muutusi kolme viimase rahvaloenduse (1989, 2000 ja 2011) põhjal. Täpsemalt püüti välja selgitada millised rahvusrühmad kõige enam kasvasid ja kahanesid, kas Eestisse lisandus analüüsiajal perioodil uusi rahvusrühmi ning millised rahvusrühmad kadusid. Lisaks uuriti töö käigus, kuidas on aja jooksul Eesti eri piirkondades rahvuskoosseis muutunud.

Töö tugines Statistikaametilt saadud kolme rahvaloenduse agregeeritud andmetel (1989, 2000 ja 2011) rahvusrühmade sageduste kohta. Lisaks analüüsiti muutusi rahvusgruppide sagedustes ja mitte-eestlaste osakaalu muutumist maakondades ja maakonnakeskustes. Andmeanalüüsiks kasutati kirjeldava statistika meetodeid.

Töö tulemused näitasid, et Eesti rahvuskoosseis on kolme viimase rahvaloenduse jooksul muutunud mitmekesisemaks. Aastal 1989 oli 107 rahvusrühma, 2000. aastal oli juba 142 erinevat rahvusrühma ning 2011. aastal 180 erinevat rahvusrühma esindajat Eestis. Mitmekesisuse kasvule on kaasa aidanud „etniline taassünd“, mis andis inimestele võimaluse oma kultuurisidemeid tugevdada, mobiilsuse kasv, Eesti taasiseseisvumine ja Euroopa Liiduga ühinemine, mis avasid riigipiirid teistele rahvastele Euroopas ja mujal. Perioodil 1989.–2000 olid suurima kasvuga rahvusrühmad USA ameeriklased ja itaallased, kelle kasvuks olid vastavalt 3400% ja 900%. Suurima kahanemisega olid isurid ja taatlased, vastavalt 79% ja 81%. Perioodil 2000–2011 olid suurima kasvuga rahvusrühmad taatlased ja tšukšid, vastavalt 1775% ja 1100%, samas suurima kahanemisega olid soomlased ja vadjalased, vastavalt 36% ja 55%. Valdavalt kahanevad endise Nõukogude Liidu rahvad, samas kasvamise puhul puudub ühtne tendents: näiteks 2000. aastaks suurenes rohkem eurooplaste osakaal, 2011. aastaks oli Eestisse juurde tulnud rahvusrühmade taust mitmekesisem.

Tulemused näitasid ka seda, et kuigi Eestis on rahvusgruppide mõttes mitmekesisus kasvanud, siis mitte-eestlaste osakaal rahvastikus kahanes. See trend iseloomustas ka peaaegu kõiki maakondi ja maakonnakeskusi. Üldiselt koondus suurem hulk rahvusrühmi suurematesse linnadesse, eriti paistis silma Tallinn ja Tallinna tagamaa, kus elas oluliselt rohkem rahvusrühmi kui mujal.

Estonian ethnic composition based on three latest population censuses

Eliiza Anastasia Mihhailov

Summary

The aim of this Bachelor's thesis was to examine changes in the ethnic composition of Estonia using data from three latest population censuses which took place in 1989, 2000, and 2011. Moreover, the thesis examined which ethnic groups increased or decreased the most, whether there were any new groups, and what kind of changes took places over the years.

The theoretical part of the thesis explained the definition of "ethnicity", how it might change depending on environment, and different ways to define and measure ethnicity. The two main methods are population census and registries, using the United Kingdom, the United State of America, and the Netherlands as examples. About general changes of ethnic composition in Europe. Lastly, the meaning of ethnicity and measurment in Estonia, ethnic composition of Estonia and its history, why is it important to ask and talk about ethnicity.

The work used data from Statistics Estonia, namely information about the quantity of each ethnicity that exists in Estonia over the census years. Additionally, the work used information about the amount of ethnic groups and the percentages of non-estonians in counties and larger cities in Estonia.

The data was cleaned and quantities were equalized between census years by either translating the ethnicities or by linking ethnic codes. Maps were made by MapInfo to show the changes in different cities and counties. The difference between quantities was used to analyse changes between years. A positive difference meant increase, while a negative one meant decrease. Ethnic groups were separated into over 30 individuals and under them, in order to analyse larger and smaller groups.

The results show that Estonia became more ethnically diverse over the years. The largest increases in the years 1989 to 2000 were Americans and Italians, with growth of 3400% and 900% respectively. Largest decreases were Ichorians and Tat people, with 79% and 81% respectively. The largest increases in the years 2000 to 2011 were Tat people and Chukchi people with 1775% and 1100% respectively, while the largest decreases were Finnish and Votes with 36% and 55% respectively. Most if not all largest migrators going to Estonia were from Europe, the Americas or somewhere else, while most leaving Estonia identified as one of many ethnic groups living in Soviet territory.

Over the years, the amount of ethnic groups definitely increased, while the amount of non-estonians overall decreased. Tallinn had the most ethnic groups in Estonia, although other larger cities had more ethnic groups than smaller towns that were examined, or counties. Northern and Northeastern Estonia had more non-estonians than the islands of Western Estonia.

Tänuavaldused

Töö autor soovib tänada oma juhendajaid Kadi Kalm ja Taavi Paed sisukate ja suunavate kommentaaride, nõustamise, andmete ligipääsu ning üldiselt mitte alla andmise eest, samuti soovib ta tänada oma sõpru ning pere liikmeid tugeva emotsionaalse toetuse, üksikute kommentaaride, mõistmise ning hiljem motivatsiooni hoidmise eest.

Kasutatud materjalid

Barkan, S. E., 2012. A Primer on Social Problems. <https://2012books.lardbucket.org/books/a-primer-on-social-problems/s06-02-the-meaning-of-race-and-ethnic.html> (vaadatud: 10.05.2020)

Byrne, B., 2007. Crisis of Identity? Englishness, Britishness and Whiteness. Editors: MacPhee, G., Poddar, P. *Empire and After: Englishness in Postcolonial Perspective*, pp 139–159.

Coleman, D., 2013. *Immigration, Population and Ethnicity: The UK in International Perspective*. The Migration Observatory at the University of Oxford.

Farkas, L., 2017. *Data collection in the field of ethnicity*. European Commission. Publications Office of the European Union. Luxembourg.

Hungarian Presidency of the Council of the European Union, 2011. *The impact of European demographic trends on regional and urban development*.

Jansen, E., 1999. *Rahvas ja rahvus*. Koostaja Viikberg, J. Toim. M. Kangur. *Eesti rahvaste raamat: Rahvusvähemused, -rühmad ja -killud*. Eesti Entsüklopeediakirjastus, Tallinn, 388399 lk.

Järv, K., 2009. *Uusimmigrandid Eestis*. Toim. K. Pöder. *Immigrantrahvastik Eestis*. Tallinn. Statistikaamet, 35–48 lk.

Katus, K., 1999. *Rahvus ja vähemusrahvus*. Koostaja Viikberg, J. Toim. M. Kangur. *Eesti rahvaste raamat: Rahvusvähemused, -rühmad ja -killud*. Eesti Entsüklopeediakirjastus, Tallinn, 400406 lk.

Kaya, B., 2002. *The Changing Face of Europe-population flows in the 20th century*. Council of Europe Publishing

Kirch, A., 1999. *Eesti etniline koosseis*. Koostaja Viikberg, J. Toim. M. Kangur. *Eesti rahvaste raamat: Rahvusvähemused, -rühmad ja -killud*. Eesti Entsüklopeediakirjastus, Tallinn, 68–71 lk.

Kurs, O., 1998. *Etnilisi vähemusi ajas ja ruumis 1. Õpetatud Eesti Selts*. Tartu Ülikooli Kirjastuse trükikoda.

Leetmaa, K., 2017. Elukoht kui lõimumise moodsupuu: muutused keelekogukondade elukohtade eraldatuses. Toim. T. Tammaru, R. Eamets, K. Kallas. Eesti inimarengu aruanne 2016/2017. SA Eesti Kootöö Kogu, 139–148 lk.

Liebkind, K., 2006. Ethnic identity and acculturation. Compiled by: Berry, John W., Editor: Sam, David L., The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology, Cambridge University Press, Queen's University, Canada pp 7896.

Mägi, K., van Ham, M, Leetmaa. K. & Tammaru, T., 2020. The neighbourhood context and changes in self-reoriented ethnic identity, Journal of Ethnic and Migration Studies. Vol 46:1, pp 277296.

Münz, R., 2007. Europe: Population Change and its Consequences – And Overview. Berlin-Institut für Bevölkerung und Entwicklung

Norredam, M., Kastrup. M., Helweg-Larsen, K., 2011. Register-based studies on migration, ethnicity, and health. Scandinavian Journal of Public Health, Vol 39, pp 201–205.

Office for National Statistics. 2016. Measuring Equality: A guide for the collection and classification of ethnic group, national identity and religion data in the UK. Editors: A. Potter-Collins.

Piirimäe, E., 2011, Nation. Käitumis-, sotsiaal- ja terviseteaduste doktorikooli terminoloogiaveeb. Tartu Ülikool <http://www.doktorikool.ut.ee/kstt/term/ET/kategooriad/riigiteadused/nation> (vaadatud: 05.2020)

Phinney, Jean S. 2003. Ethnic Identity and Acculturation. In Acculturation: Advances in Theory, Measurement, and Applied Research, Editors: Kevin M. Chun, Pamela B. Organista, and Gerardo Marin, Washington, DC: American Psychological Association pp 63–81.

Phinney, Jean S., Horenczyk, G., Liebkind, K., Vedder, P., 2001. Ethnic Identity, Immigration, and Well-Being: An Interactional Perspective. Journal of Social Issues, Vol 57:3, pp 493–510.

Puur, A., Sakkeus, L., 2017. Ränne ja Euroopa demograafilised väljakutsed. Toim. T. Tammaru, R. Eamets, K. Kallas. Eesti inimarengu aruanne 2016/2017. SA Eesti Kootöö Kogu, 26–39 lk.

REL2011. 16.12.2011. Miks küsitakse loendusel selliseid küsimusi? Statistikaamet <https://www.stat.ee/58555> (vaadatud .05.2020)

RV0222U: Rahvastik Soo, Rahvuse ja Maakonna järgi. Statistikaamet. 06.06.2019.
[https://pub.stat.ee/px-
web.2001/Dialog/varval.asp?ma=RV0222U&path=../Database/RAHVASTIK/01RAHVASTIKUNAIT
AJAD_JA_KOOSSEIS/04RAHVVAARV_JA_RAHVASTIKU_KOOSSEIS/&lang=2](https://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/varval.asp?ma=RV0222U&path=../Database/RAHVASTIK/01RAHVASTIKUNAITAJAD_JA_KOOSSEIS/04RAHVVAARV_JA_RAHVASTIKU_KOOSSEIS/&lang=2)
(vaadatud:20.05.2020)

Sawe, B. E., 18.03.2019. Largest Ethnic Groups in Germany. WorldAtlas.
<https://www.worldatlas.com/articles/largest-ethnic-groups-in-germany.html> (vaadatud 21.05.2020)

Simon, P., 2007. „Ethnic“ statistics and data protection in the Council of Europe countries. European Commission against Racism and Intolerance. Strasbourg.

Simon, P.& Piché V., 2012. Accounting for ethnic and racial diversity: the challenge of enumeration. Ethnic and Racial Studies, 35:8. pp 1357–1365.

Siseministeerium, 31.02.2020 Kodakondsus ja ränne.
<https://www.siseministeerium.ee/et/siseturvalisuse-valdkond/kodakondsus-ja-ranne> (vaadatud: 10.05.2020)

van Zeijl, Jantien., 201X , From Traditional to Register-Based Censuses in the Netherlands.
https://sites.nationalacademies.org/cs/groups/dbassesite/documents/webpage/dbasse_088800.pdf
(vaadatud: 07.05.2020)

Tamm, M. 2018. Rahvuste tegemine: Humanitaarteaduslik vaade. Keel ja Kirjandus Vol 12

Tammaru, T., Kulu, H., 2003. The Ethnic Minorities of Estonia: Changing Size, Location, and Composition, Eurasian Geography and Economics. Vol 44:2, Bellwether, United States, pp. 105–120.

Tõnurist, A.,2013. Eesti rahvuskoosseis, väiksed rahvusrühmad, Koostaja Tõnurist, A. Toim. Rosenberg, T. Pilte rahvaloendusest. Statistikaamet, Tallinn, 4368 lk

United States Census Bureau, 17.12.2019. Pop Culture: 1790.
https://www.census.gov/history/www/through_the_decades/fast_facts/1790_fast_facts.html (vaadatud: 07.05.2020)

Verkuyten, M., 2012. The Social Psychology of Ethnic Identity. Psychology Press, New York, pp 7489.

Yvette Hoitnik, 19.08.2016. Source-Census records. Dutch Genealogy.
<https://www.dutchgenealogy.nl/source-census-records/> (vaadatud: 07.05.2020)

Lisad

Lisa 1. Rahvuste järjestus arvukuse kasvu järgi, jättes välja alla 10 inimesega rahvused.

Rahvus (nimi)	Sagedus 1989	Sagedus 2000	1989-2000 vahe	Muut %	Rahvus (nimi)	Sagedus 2000	Sagedus 2011	2000-2011 vahe	Muut
USA ameeri-klased	4	140	136	3400,00 %	taatlased	4	75	71	1775,00 %
India ja Pa-kistani päritolu	3	71	68	2266,70 %	mehhiklased	3	24	21	700,00%
inglased	4	56	52	1300,00 %	itaallased	30	230	200	666,70%
itaallased	3	30	27	900,00%	aus- traallased (in- gliskeelsed)	5	35	30	600,00%
austerlased	5	17	12	240,00%	hispaan- lased	16	100	84	525,00%
hiinlased	8	27	19	237,50%	brasiillased	5	29	24	480,00%
prantslased	10	29	19	190,00%	nepaallased	3	17	14	466,70%
holland- lased	10	28	18	180,00%	inglased	56	270	214	382,10%
pärslased	5	14	9	180,00%	liivlased	5	23	18	360,00%
araablased	11	19	8	72,70%	beduiinid	19	80	61	321,10%
hispaan- lased	10	16	6	60,00%	prantslased	29	117	88	303,40%
vepslased	37	43	6	16,20%	iirlased	8	32	24	300,00%
kurdid	13	15	2	15,40%	albaanlased	3	12	9	300,00%
tšetšeenid	45	48	3	6,70%	hiinlased	27	104	77	285,20%
türklased	23	24	1	4,30%	hollandlased	28	107	79	282,10%
nogaid	10	10	0	0,00%	türklased	24	86	62	258,30%
eestlased	963281	930337	-32944	-3,40%	norrallased	20	70	50	250,00%
rumeen- lased	88	77	-11	-12,50%	bengalid	3	10	7	233,30%
armeen- lased	1669	1444	-225	-13,50%	šveitslased	8	25	17	212,50%
korealased	202	169	-33	-16,30%	pakistan- lased	9	27	18	200,00%
leedulased	2568	2125	-443	-17,30%	šotlased	8	21	13	162,50%
kreeklased	182	150	-32	-17,60%	serblased	8	20	12	150,00%
mustlased	665	544	-121	-18,20%	slovakid	4	10	6	150,00%

bul-gaarlased	262	204	-58	-22,10%	ingušid	8	19	11	137,50%
lätlased	3135	2339	-796	-25,40%	taanlased	39	81	42	107,70%
venelased	474834	351269	123565	-26,00%	ameeriklased	140	245	105	75,00%
poolakad	3008	2199	-809	-26,90%	tšehhid	23	39	16	69,60%
soomlased	16622	11889	-4733	-28,50%	pärslased	14	23	9	64,30%
ungarlased	241	172	-69	-28,60%	kanadalased	18	29	11	61,10%
aserbaidžaanid	1238	882	-356	-28,80%	hindud	56	90	34	60,70%
grusiinid	606	430	-176	-29,00%	peruulased	7	11	4	57,10%
komid	196	138	-58	-29,60%	uiguurid	7	11	4	57,10%
marid	359	246	-113	-31,50%	kurdid	15	23	8	53,30%
lesgid	178	121	-57	-32,00%	austerlased	17	23	6	35,30%
tšerkessid	21	14	-7	-33,30%	kumõkid	10	13	3	30,00%
tatarlased	4058	2582	-1476	-36,40%	vepslased	43	54	11	25,60%
valgevenelased	27711	17245	10466	-37,80%	rootslased	304	380	76	25,00%
tšehhid	37	23	-14	-37,80%	burjaadid	16	20	4	25,00%
kalmõkid	28	17	-11	-39,30%	rumeenlased	77	91	14	18,20%
ukrainlased	48271	29026	19245	-39,90%	avaarid	30	35	5	16,70%
udmurdid	413	241	-172	-41,60%	abhaasid	13	15	2	15,40%
uiguurid	12	7	-5	-41,70%	grusiinid	430	490	60	14,00%
dargid	45	26	-19	-42,20%	lakid	15	17	2	13,30%
osseedid	201	116	-85	-42,30%	karatšaid	9	10	1	11,10%
serblased	14	8	-6	-42,90%	gagauusid	32	35	3	9,40%
mordvalased	985	562	-423	-42,90%	tšerkessid	14	15	1	7,10%
sakslased	3466	1880	-1586	-45,80%	aserid	882	940	58	6,60%
moldovlased	1215	645	-570	-46,90%	tšetšeenid	48	51	3	6,30%
permikomid	38	20	-18	-47,40%	ingerisoomlased	358	369	11	3,10%
abhaasid	25	13	-12	-48,00%	tadžikid	35	35	0	0,00%
karjalased	881	430	-451	-51,20%	jakuudid	15	15	0	0,00%
gagauusid	69	32	-37	-53,60%	armeenlased	1444	1428	-16	-1,10%
juudid	4630	2147	-2483	-53,60%	kreeklased	150	148	-2	-1,30%
neenetsid	11	5	-6	-54,50%	bulgaarlased	204	201	-3	-1,50%
avaarid	69	30	-39	-56,50%	marid	246	241	-5	-2,00%
hakassid	14	6	-8	-57,10%	eestlased	930337	902547	-27790	-3,00%
ingušid	19	8	-11	-57,90%	dargid	26	25	-1	-3,80%
tšuvašid	1178	495	-683	-58,00%	ungarlased	172	165	-7	-4,10%

jakuudid	36	15	-21	-58,30%	permikomid	20	19	-1	-5,00%
baškiirid	371	152	-219	-59,00%	korealased	169	159	-10	-5,90%
karatšaid	23	9	-14	-60,90%	lesgid	121	113	-8	-6,60%
lakid	43	15	-28	-65,10%	venelased	351269	326235	-25034	-7,10%
türkmeenid	106	36	-70	-66,00%	kabardid	14	13	-1	-7,10%
kirgiisid	81	26	-55	-67,90%	juudid	2147	1973	-174	-8,10%
kumõkid	32	10	-22	-68,80%	usbekid	132	121	-11	-8,30%
tadžikid	113	35	-78	-69,00%	isurid	62	56	-6	-9,70%
burjaadid	53	16	-37	-69,80%	romanid	544	482	-62	-11,40%
tabassaraanid	10	3	-7	-70,00%	kirgiisid	26	22	-4	-15,40%
kasahhid	424	127	-297	-70,00%	karjalased	430	363	-67	-15,60%
kabardid	47	14	-33	-70,20%	kasahhid	127	107	-20	-15,70%
usbekid	595	132	-463	-77,80%	sakslased	1880	1544	-336	-17,90%
altailased	14	3	-11	-78,60%	leedukad	2125	1727	-398	-18,70%
isurid	306	62	-244	-79,70%	türkmeenid	36	29	-7	-19,40%
taatlased	22	4	-18	-81,80%	osseedid	116	93	-23	-19,80%
adõgeed	16	0	-16	-100,00%	udmurdid	241	193	-48	-19,90%
					moldovlased	645	511	-134	-20,80%
					ukrainlased	29026	22573	-6453	-22,20%
					mordvalased	562	436	-126	-22,40%
					tatarlased	2582	1993	-589	-22,80%
					poolakad	2199	1664	-535	-24,30%
					lätlased	2339	1764	-575	-24,60%
					tšuvašid	495	373	-122	-24,60%
					baškiirid	152	113	-39	-25,70%
					valgevenelased	17245	12579	-4666	-27,10%
					komid	138	95	-43	-31,20%
					kalmõkid	17	11	-6	-35,30%
					soomlased	11889	7589	-4300	-36,20%
					nogaid	10	5	-5	-50,00%

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Eliiza Anastasia Mihhailov

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

„Eesti etnilisus kolme rahvaloenduse põhjal“

mille juhendajad on Kadi Kalm ja Taavi Pae-

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Eliiza Anastasia Mihhailov

25.05.2020